

Danmarks Naturfredningsforenings input til en bestøverstrategi i forbindelse med Natur- og Biodiversitetspakken.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) ser med stor glæde frem til, at der i forbindelse med Natur- og Biodiversitetspakken, også skal laves en bestøverstrategi.

Det er vigtigt at sikre, at Natur- og Biodiversitetspakken kommer til at være så bred som muligt, og dermed dække alle aspekter af biologien, så både naturtyper og dyrs overlevelse sikres lige meget. Vi er afhængige af rige og robuste økosystemer til at levere vitale økosystemtjenester, som eksempelvis bestøvning af vilde planter og afgrøder. En bestøverstrategi er et nødvendigt skridt for at sikre, at vi også i fremtiden har en rig mangfoldighed af vilde bier og andre bestøvere.

DN ønsker en bestøverstrategi der er bredt forankret på det forskningsfaglige område. Der skal være stor fokus på: sikring og genopretning af solide og livskraftige bestande af vilde bestøvere, forskning og monitorering, viden og formidling samt levesteder og fødegrundlag.

Arbejdet med bestøverstrategien skal igangsættes hurtigst muligt, og bør gerne være færdig inden for et år, så strategiens kan realiseres fra 2021.

Indledning

Tilbagegang af de vilde bestøvere og insekter i Danmark, Europa og i resten af verden er en realitet. Tab og forringelse af levestederne, samt anvendelse af pesticider, anses for de væsentligste årsager der driver udviklingen. En reduktion i både arter og antal af bestøvende insekter vil have betydning for bestøvningen af de vilde blomster og vores fødevarer.

Årsagen til tilbagegangen af de bestøvende insekter er primært det seneste hundrede års intensivering af landbrugsdriften:

- Inddragelse og forringelse af naturområder og småbiotoper til markdrift begrænser de naturlige føde- og levesteder og anses for at være den primære årsag.
- Brugen af pesticider og kunstgødning i landbruget anses for et stort problem for biodiversiteten, idet diversiteten og mængden af blomsterplanter mindskes kraftigt, og der er stor risiko for forgiftning af de bestøvende insekter.
- Fragmentering og generelt ringe naturkvalitet i både den lysåbne natur og skovene - betyder ringere livsgrundlag for insekterne.

Bestøvere dækker mange arter, og derfor er det vigtigt, at en bestøverstrategi også dækker diversiteten i de arter, der er vigtige bestøvere. De bestøvende insekter dækker hovedsageligt

over bier, hvepse, svirrefluer og andre fluer samt dag- og natsommerfugle. De vilde bier udgøre fx 291 forskellige arter, der for en stor dels vedkomne, har behov for forskellig 'hjælp' fra en strategi, i form af bedre og flere levesteder og blomsterplanter. En anden kendt artsgruppe er sommerfuglene, hvor mange arter også mangler levesteder med brugbare nektar- og værtsplanter. Dertil kommer alle de andre arter af bestøvere, som ikke på samme måde som vilde bier og sommerfugle har nydt øget opmærksomhed de seneste par år, og som ofte glemmes, når vi taler om bestøvere.

Bestøverstrategien skal derfor favne bredt for at sikre alle arter, og i selve udarbejdelsen skal relevante forskere med viden om de forskellige artsgrupper være repræsenteret.

Hvordan vendes tilbagegangen af de vilde bestøvere?

Naturarealer

Naturen har behov for meget mere plads, og det er vigtigt at den sårbare og bedste natur, bliver sikret mod yderligere forringelse, så den kan danne kernen i de nye naturområder og være med til at sammenbinde disse. De bestøvende insekter har brug for alle naturtyper. Der skal derfor sikres vildere økosystemer med stor variation af levesteder og økologiske vilkår. Det kræver vildere natur på både lav- og højbundsjorde. Hver naturtype har sine insekter.

For at give naturen mere plads ønsker DN¹ at 30 % af Danmarks landareal i 2030 er udpeget – og senest i 2050 realiseret - som naturareal, der er særlig værdifuldt for biodiversiteten, og hvor naturen har førsteprioritet. To tredjedele af det udpegede naturareal udgøres af Naturzone, som er disponeret til biodiversitets-formål uden kommerciel produktion. Den sidste tredjedel er udpeget til beskyttet natur uden for Naturzonen, hvor der kan foregå ekstensiv kommerciel produktion i sameksistens med formålet om biodiversitet.

Landbrugs- og byarealer

Udledningen af næringsstoffer fra landbruget er med til at fremme de næringskrævende arter, hvilket sjældent er de plantearter, som vores bestøvende insekter bruger som værtsplante eller søger føde på. Det er nødvendigt, at udledningen af næringsstoffer fra landbruget bliver reduceret, så de nøjsomme arter kan overleve.

På landbrugsarealerne bør der udlægges permanente udyrkede arealer og brede bræmmer, hvor der hverken gødskes eller anvendes pesticider, så der bl.a. bliver mulighed for flere redesteder til især de jordboende insekter.

Mængden af anvendte pesticider i landbruget skal kraftigt reduceres, for at afbøde den påvirkning de har på insekterne i landbrugslandet. Der bør holdes afstand til småbiotoperne (de levende hegn, sten- og jorddiger, markskel, gravhøje og de ukurante hjørner) med både gødskning og sprøjtning, for at sikre disse områder som levesteder.

I byerne er det vigtigt, at flere grønne arealer (både fællesarealer og fx vejrabatter) bliver forvaltet med biodiversitet for øje, og dermed sikre at der kommer langt flere blomstreplanter og redesteder. Når kommunerne laver klimatilpasning i byerne, er det også vigtigt at indtænke biodiversiteten i de løsninger der laves, så der fx kommer fokus på at vælge blomsterplanter, der er til gavn for vores vilde bestøvere.

Kommunerne og staten, bør lave en insektvenlige handlings/forvaltningsplaner for deres arealer - både naturarealerne og grøftekanter/vejrabatter.

Manglende viden

Der er en generel mangel på viden om tilstanden for vores bestøvende insekter. Af Danmarks vilde bier, er det fx kun de 29 arter af humlebier i Danmark, der er blevet rødlistevurderet. De

¹ Se DN's 'Input til regeringens redningsplan for Danmarks biodiversitet', hvor dette udspecificeres. DN's input er også indsendt som forslag til Natur- og Biodiversitetspakken.

resterende vilde bier er det endnu ikke, og man mangler helt generelt viden om arternes tilstand i Danmark. For dagsommerfugle gælder, at 77 arter er vurderet, 43 af dem er rødlistede og 11 af dem er forsvundet. Men de over 2400 arter af natsværmere er ikke vurderet. En ny, opdateret rødliste forventes færdig primo januar 2020.

Det er vigtigt, at viden om potentielle trusler mod de bestøvende insekter bliver delt og videregivet, til alle de erhverv, der vil kunne påvirke arterne negativt. Alle har et medansvar for at sikre, at arter af vores vilde bestøvere ikke går tilbage, og at Danmark lever op til sin forpligtelse om at sikre arternes overlevelse jf. Biodiversitetskonventionen.

Derfor er en bestøverstrategi så utrolig vigtig, og skal selvfølgelig følges op af forskningsmidler til en generel undersøgelse og kortlægning af bestøverne i Danmark. Med den viden, vil det blive nemmere at sikre arternes overlevelse og modvirke fortsat tilbagegang og pres på bestøverne.

Vilde bier

Nedenfor er et uddrag af DN's meningspapir 'DN mener om vilde bier' – der opridser de løsninger, som DN mener skal til, for at sikre vores vilde bier, men som også vil være gavnlige for mange andre (bestøvende) insekter.

Bestøverstrategien bør, som tidligere skrevet, indeholde handlingsplaner for beskyttelse og bevarelse af alle vores bestøvende insekter.

Pesticider og kunstgødning truer mangfoldigheden af liv og vilde blomster, derfor:

- Skal al gødsning og sprøjtning stoppes på § 3-beskyttet natur, for at sikre de bestøvende insekters levesteder.
- Skal grøftekanter/vejrabatter o. lign. genetableres i hele landet, med forbud mod at sprøjte grøftekanterne, og de skal slås 1-2 gange årligt ift. blomstring. Det slåede materiale skal fjernes for at fjerne næringsstoffer, og dermed fremme blomsterfloraen.
- Skal der udlægges min. 6 m sprøjtning- og gødningsfrie bræmmer op til levende hegn og sten- og jorddiger, for at sikre diversiteten af blomsterplanter og samt levesteder.
- Skal kravene til landbrugsstøtten ændres, så det bliver nemmere for landmanden at have en mere flora/fauna-venlig markdrift.

Konkurrencen fra honningbierne kan være en presfaktor for de vilde bier, derfor:

- Der skal der laves en konsekvensvurdering, ved udsætning af bistader i biologiske hot-spot områder, og andre naturlokaliteter, der vurderes vigtige og sårbare for vilde bestøvere.
- Bør det efterstræbes, at honningbistader i landbrugslandet, i videst muligt omfang, opstilles så langt fra markskel og naturområder, der kan være levested for vilde bier, for at reducere evt. konkurrence.
- Skal honningbistader, også de økologiske, så vidt muligt fjernes fra områder efter endt masseblomstring, for at sikre den resterende føde i vides muligt omfang, udnyttes af de vilde bier.

Der er behov for større og mere sammenhængende natur i bedre kvalitet, derfor:

- Skal der tages arealer ud af omdrift som udlægges til natur, der hvor det gavner sammenhæng og biodiversitet mest.

- Skal småbiotoperne (fx markskel og levende hegn) i landbrugslandet, sikres og beskyttes ved lov, for derigennem bl.a. at sikre naturlige leve- og redesteder for vilde bier og andre insekter.
- Skal insekt-venlige afgrøder på markerne/vildstribene, skal ændres til at være blomsterplanter, der sikrer nektar og pollen til de vilde insekter, især de truede arter, i hele sæsonen for både vilde bier og andre bestøvende insekter. Det skal sikres, at den brak-type, der anvendes, ikke bliver slået før d. 1. september, for at sikre overlevelsen af de arter, der kan være tilknyttet blomsterplanterne, fx visse sommerfugle.
- Skal naturvenlige tiltag som fx vildstribene/barjordstribene udlægges permanent, for at sikre redesteder til de jordlevende insekter.

Der mangler viden, samt en effektiv forvaltning, derfor:

- Skal der udarbejdes en vejledning til biavlere, landmænd, kommuner og ejere af naturområder, om anvendelse af forsigtighedsprincippet og beskyttelseszoner, for at sikre både de vilde bier og de andre bestøvende insekter. Derudover bør nye biavlere, hobby- og erhvervsavlere, have undervisning om vilde bier og andre bestøvere, og hvordan man som avler sikrer dem.
- Skal kommunerne og staten, der har et særligt ansvar for at sikre bestøvernes levesteder, lave insekt-venlige handlings/forvaltningsplaner for deres arealer – planerne skal gælde både naturarealerne, og grøftekanter/vejrabatter. Især grøftekanterne og rabatter er 'grønne veje' i landskabet for mange dyr, og bør derfor plejes som natur, så den vilde blomsterflora fremmes disse steder.

Danmarks Naturfredningsforening ser frem til det videre arbejde omkring bestøverstrategien, og håber meget, at blive inviteret med i processen om udformningen og tilblivelsen af strategien.